

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 17. oktobra 2019 - Leto XXIX, št. 42

stran 2

NALOŽBA V MLADE JE NUJNA ZA RAZVOJ IN OBSTOJ MANJŠINE

ROMANJE SAKALOVČANOV ...
stran 5

V MOSONMAGYARÓVÁRI SEM BILA »SODAK«
stran 8

JAZ, MLADI PREKMUREC; JAZ MLADI PRLEK - DANES IN TUKAJ
stran 9

Seja Sveta Vlade RS za Slovence v zamejstvu

Naložba v mlade je nujna za razvoj in obstoj manjšine

Na povabilo predsednika Vlade RS in predsednika Sveta Vlade RS za Slovence v zamejstvu, Marjana Šarca, je 9. oktobra 2019 v Ljubljani zasedal Svet Vlade RS za Slovence

de nujna za razvoj in obstoj manjšine, zato je potrebno podpirati povezovanje mladih v organizacije, društva in druga interesna združenja in krepiti sodelovanje Slovenije z

stvi v sosednjih državah so med drugim izpostavili tudi pomen uspešnega razvoja Republike Slovenije ter da je za dolgoročno ohranjanje slovenske identitete potrebna jezikovna strategija za ohranjanje slovenskega jezika v zamejstvu, nadaljnja krepitev čezmejnega povezovanja in podpora skupnim čezmejnimi projektom, ki doprinašajo tudi k razvoju območja, kjer prebiva in deluje avtohtona slovenska narodna skupnost. Prav tako je bila izpostavljena potreba po večji prepoznavnosti Slovencev v zamejstvu v Sloveniji, tudi v slovenskih učbenikih, in želja po večji medijski podpori vsebinam, ki so del vsakdana rojakov v zamejstvu.

tudi Slovenija. Obenem so zaprosili, naj Slovenija in Madžarska najdeta možnost za subvencioniranje slovenskih (iz Slovenije) gospodarskih subjektov v Porabju. Posebno pozornost so posvečali mla-

nje teh oseb sistemsko uredi. Namreč prepričani so, da je ohranjanje jezika, kulture in identitete pogojeno s slovensko strokovno pomočjo, zato si prizadevajo za nadaljnje asistente v šolstvu.

Predstavniki slovenske vlade, na sredini premier Marjan Šarec

v zamejstvu. Njegovi člani so predstavniki avtohtone slovenske narodne skupnosti v Avstriji, Italiji, Hrvaški in Madžarski z bogatimi izkušnjami pri uveljavljanju skrbi za razvoj slovenske manjšine v sosednjih državah ter slovenski ministri. Prvi svet je vlada ustanovila leta 2006. Kot podpredsednik sveta je na seji sodeloval tudi minister za Slovence v zamejstvu in po svetu, Peter Jožef Česnik.

Z delovanjem sveta želi vlada omogočiti in pospeševati vključevanje zamejskih Slovencev v družbeno in politično življenje matičnega naroda. Uveljavljanje in razvijanje skupnega slovenskega kulturnega prostora ter prizadevanje za ohranitev in krepitev slovenstva v skupnem slovenskem prostoru spada med poglobitve in stalne naloge Republike Slovenije. Skrb za Slovence v zamejstvu in po svetu pa je tako neločljiv del zunanje politike Republike Slovenije.

Svet je razpravljal o mladih zamejskih Slovencih v skupnem slovenskem kulturnem prostoru in vprašanju zastopanosti Slovencev zunaj meja RS v Državnem zboru Republike Slovenije. Na svetu je bilo ugotovljeno, da je naložba v mla-

mladimi, ki živijo zunaj meja RS. Izpostavljena je bila potreba po okrepitevi podpore ohranjanju slovenskega jezika, iskanju načinov, ki bodo mlade iz zamejstva še bolj povezali s Slovenci v Sloveniji (šolska partnerstva, izmenjave, lažji dostop do študija v Sloveniji, dodatno štipendiranje, izmenjave jezikovnih asistentov, dodatna raziskovalna središča, boljše dostopnost do slovenskih radijskih in televizijskih sprejemov v zamejstvu, čezmejni mladinski turizem itd.) ter bodo pomagali zajeziti »beg možganov« mladih z območij avtohtone poselitve in krepili jezikovno kompetenco mladih.

Člani sveta so se strinjali, da bo skupni slovenski kulturni in gospodarski prostor tudi dejansko živel, če si bomo vsi skupaj prizadevali reševati vprašanja in izzive med Slovenijo in sosednjimi državami, ki se nanašajo na položaj avtohtone narodne skupnosti. Pri tem je bila izpostavljena potreba po okrepljenih skupnih prizadevanjih za spremembo pravnih okvirov, znotraj katerih lahko slovenska manjšina deluje in se razvija v sosednjih državah. Predstavniki avtohtone slovenske narodne skupno-

Glede zastopanosti Slovencev zunaj meja RS v Državnem zboru Republike Slovenije je bilo izpostavljeno tudi vprašanje praktičnih vidikov izbora in izvolitve teh predstavnic/predstavnikov v Držani zbor, pri tem upoštevanje ustrezne zastopanosti Slovencev izven meja širom celin, kot tudi na območjih avtohtone poselitve slovenske narodne skupnosti v sosednjih državah.

Seje Sveta vlade sta se iz Porabja udeležili slovenska zagovornica v madžarskem parlamentu Erika Köles Kiss in predsednica Zveze Slovencev na Madžarskem Andrea Kovács. Predstavniki skupnosti sta se pred sejo Sveta vlade za Slovence posebej sestali s slovenskim premierom Marjanom Šarcem, ki bo še ta mesec pripotoval na uradni obisk v Budimpešti in se sestal z madžarskim kolegom Viktorjem Orbánom. Na pogovorih, katerih se je udeležil tudi predsednik DSS Martin Ropoš, so predstavniki vlade informirali o tem, da so predstavniki madžarske vlade podpisali Razvojni program Porabja, ki naj bi se začel izvajati leta 2020. Predstavniki skupnosti pričakujejo, da bo program finančno podprla

Seje Sveta Vlade RS za Slovence v zamejstvu so se udeležili predstavniki avtohtone slovenske narodne skupnosti v Avstriji, Italiji, Hrvaški in Madžarski

dim in šolstvu, izpostavili so pomembno vlogo učiteljic in vzgojiteljic asistentk iz Slovenije ter prosili, naj se zaposlova-

MS
(Vir: Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu)

Narodnostne štipendije

Državni sekretar Miklós Soltész (z desne), slovenska zagovornica Erika Köles Kiss, dijakinja Júlia Nagy, dijak Zalán Lang in bivša učiteljica Irena Libritz Fasching

V Budimpešti so 10. oktobra na priložnostni slavnosti predali letošnje narodnostne štipendije za srednješolce. Dvoletne štipendije je prejelo 34 dijakov, pripadnikov različnih narodnosti. Med njimi sta tudi dijaka monoštrske gimnazije s slovenskimi koreninami. Júlia Nagy in Zalán Lang obiskujeta 11.G razred in se vrsto let učita slovenščino. Štipendije sta podelila državni sekretar v Uradu premiera, odgovoren za narodnostne in cerkvene zadeve Miklós Soltész in in vodja glavnega oddelka Richard Tircsi.

Državni sekretar je izpostavil, da se mladi tudi s pomočjo izobraževanja morajo pripravljati na to, da prevzamejo vodilne vloge v lastni skupnosti.

F.Sütő

Zamejstvo v programih slovenskih osnovnih in srednjih šol

»Za revitalizacijo vedenja o Slovencih v zamejstvu in njihovo ponovno integracijo v skupni imaginarij se kaže področje šolstva in šolskih ku-

zamejske tematike v učnih načrtih šol v Sloveniji in njihovo dejansko izvajanje, analizira stopnjo poznavanja omenjene tematike med populacijo

Projekt je izhajal iz temeljnih načel „Zakona o odnosih RS s Slovenci zunaj meja“ iz leta 2010. Pregledani so bili učni načrti in učbeniki za tretje triletje OŠ in za vse letnike SŠ. V spletni vprašalnik so bili vključeni učenci OŠ in SŠ, vendar v precej omejenem obsegu, iz narodnostno mešanih območij (Primorska, Prekmurje) in iz obmejnih krajev, skupaj približno 10 šol. Škoda, da niso bile vključene šole iz osrednje Slovenije. Raziskovalci so opravili razgovore v omejenem obsegu, in sicer z 20 učitelji – 10 za OŠ in 10 za SŠ – iz vseh slovenskih regij. Prav tako so s telefonsko anketo naključno izbranih respondentov (skoraj 700 sodelujočih) zajeli ves slovenski prostor; preverjali so poznavanje tematike o Slovencih zunaj meja RS pri odrasli populaciji. Ugotovitve raziskovalcev: v učnih načrtih in v učbenikih je malo vsebin o Slovencih zunaj meja RS, učitelji to vključujejo pri nekaterih predmetih (slovenščina, zgodovina, geografija, glasba ...), kolikor so sami do tega pozorni, ob vseh vsebinah ni časa za dodatna znanja ... Učenci in dijaki imajo malo znanja oziroma vedenja o tej temi, tudi v obmejnem prostoru in na dvojezičnih območjih je to znanje skromno. Starejši anketiranci so vedeli bistveno več kot mlajši. Zamejskim temam se torej v Sloveniji ne namenja dovolj pozornosti niti v osnovno- in srednješolskem izobraževanju. Kako pa je z izobraževanjem učiteljev, npr. slovenščine, zgodovine, geografije? Tega raziskovalci niso preverjali. Iz izkušenj vem, da so študentje slovenskega jezika – dokler je posebne seminarje na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru izvajala zamejstvu posebej naklonjena, žal, pokojna profesorica Zinka Zorko – vsako leto šli z njo na strokovno ekskurzijo v eno od zamejstev in v živo

V Lendavi so izsledke projekta predstavljali raziskovalci: (z leve) Lucija Čok in Milan Bufon z ZRS Koper ter Danijel Grafenauer z INV Ljubljana

rikularnih vsebin kot izjemno pomembno. Če si starejše generacije, živeče v Sloveniji, do določene mere še delijo kolektivni spomin na spreminjanje državnih meja ob koncu druge svetovne vojne in geopolitične ter zgodovinske odločitve, ki so ‚povzročile pojav‘ zamejskih Slovencev, pa ta vednost povsem umanjka pri mlajših in najmlajših generacijah. Prav zato so za posredovanje vedenja o zamejskih Slovencih in o prednostih njihovega prepoznavanja prav osnovnošolske in srednješolske institucije ključnega pomena,« so v vabilu na predstavitve in posvete strokovno javnostjo v Kopru, Ljubljani in Lendavi (slednjega sem se udeležila avtorica tega zapisa) zapisali nosilci ciljnega raziskovalnega projekta Slovensko zamejstvo kot vsebine kurikula osnovnih in srednjih šol v Sloveniji. Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport ter Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu sta zaupala Znanstveno-raziskovalnemu središču Koper, da v sodelovanju z Inštitutom za narodnostna vprašanja iz Ljubljane in Slovenskim raziskovalnim inštitutom iz Trsta s široko zasnovanim projektom preuči trenutno navzočnost

višjih razredov osnovnih šol in vseh letnikov srednje šole ter pripravi vsebinsko zasnovano za dopolnitev in dejansko implementacijo vsebin v učnih načrtih.

V času med aprilom 2018 in aprilom 2019 so raziskovalci treh inštitutov opravili analizo vsebin osnovnošolskega in srednješolskega kurikula ter učbenikov s predmetno vsebino, tako v šolah s slovenskim jezikom kot tudi v dvojezičnih šolah (slovenščina kot prvi in drugi jezik, državljanska vzgoja in etika, družba, zgodovina, geografija, umetnost - glasbena in likovna vzgoja v osnovnih šolah ter slovenščina, zgodovina, geografija in sociologija v srednjih šolah). S pomočjo posebnega spletnega vprašalnika in intervjujev so pridobili vedenja o dejanskem stanju pri izvedbi predmetnih vsebin z zamejsko tematiko in izpostavili prednosti in primanjkljaje te izvedbe. Na osnovi pridobljenih podatkov pripravljajo predloge dopolnitev osnovno- in srednješolskih učnih načrtov. Pred redakcijo končnega predloga kurikularnih sprememb so želeli strokovni javnosti predstaviti svoje ugotovitve in pridobiti mnenje o tem.

Ildika Antal (1960-2019)

Z veliko žalostjo v srcu že nekaj dni ne morem dojeti, da je naša Ildika odšla. Za vedno ... Vsak dan, odkar sem izvedela, da jo je ugrabila zahrbtna, hitro napredujoča bolezen, sem mislila nanjo, tisti usodni večer, 25. septembra, pa še posebej močno. Napisala sem ji sporočilo in priložila ljubko sliko z njenimi učenci v slovenskem krožku. Vrni se, čakamo te, rada te imam! ... Proti jutru sem se vsa potna prebudila - sanjala sem grozne sanje! ... In jo začutila, slišala ... Prišla se je posloviti ... Kaj takega se mi še ni zgodilo ... Zjutraj me je Metka, z jokajočim glasom obvestila, da je najina Ildika odšla na drugo stran ... Bili sva si blizu več kot dvajset let. Poznala sem njene žalosti in radosti, zame je bila preprosta, iskrena, resnicoljubna prijateljica in odlična učiteljica. Celu svojo službeno pot je preživela na monoštrski osnovni šoli, predvsem kot učiteljica v razredih z otroki s posebnimi potrebami. Z izjemnim občutkom za te otroke, s profesionalnostjo in ljubeznijo je poučevala, vzgajala in se veselila vsakega uspeha. Bila je dobra mama, partnerica, prijateljica. Veselila sem se vsakega trenutka, ko sva se srečali, poklepetali, prepričala sem jo, da sta skupaj z Metko lahko najboljši timski učiteljici slovenščine na OŠ v Monoštru. In sta bili, kar dokazujejo zadovoljni učenci, ki imajo radi slovenščino ... Vsi smo čakali in sveto verjeli, da se vrne, da premaga kruto bolezen, zato je naša žalost danes toliko večja ... Usoda je hotela drugače ... Odšla je še ena izjemna slovenska učiteljica iz Porabja, celo leto mlajša od mene ... Nič več ne bo tako, kot je bilo in na monoštrski osnovni šoli, posebej pri timskem pouku slovenskega jezika, bo zevala praznina ...

Draga Ildika, naj ti bo svetlo tam na drugi strani, spomin nate pa nas bo grel v dneh žalosti ... Zame boš vedno taka, kot si na mojih slikah: lepa v duši in srcu, pozitivna, neponovljiva!

Počivaj v miru!

Valerija Perger

spoznavali življenje Slovencev zunaj meja. Danes tega ni več, zato najverjetneje tudi pri učiteljih primanjkuje posebna nagnjenost do zamejske tematike in poudarjanja skupnega slovenskega kulturnega prostora. Poznamo veliko primerov čezmejnega sodelovanja šol, a gre predvsem za šole

ob meji. Raziskovalci bodo vse konstruktivne predloge in pripombe strokovne javnosti vključili v zaključno poročilo, ki bo posredovano ustreznim institucijam. Upajmo, da bodo izsledki projekta in dodatni predlogi padli na plodna tla.

Valerija Perger

PREKMURJE

50 let KUD Beltinci

Kulturno-umetniško društvo (KUD) Beltinci je obeležilo petdeset let svojega delovanja. 9. oktobra 1969. leta je v zidini bôltinske občine na ustanovni djileš prišlo 52 ljudi, steri so na noge postavili društvo, v steroga so se povezali tamburaška in folklorna skupina, pevski zbor in velka goslarija. Na slovesnosti ob petdesetletnici, stera je bila v bôltinskem kulturnem daumi, so spregučali predsednik KUD Beltinci Boštjan Rous, domanji župan Marko Virag in direktor Javnega sklada za kulturne dejavnosti Marko Repnik, steri je dau društvu jubilejno priznanje za 50 let njegovoga delovanja, pauleg toga pa ške jubilejne značke. Bronaste, srebrne in zlate značke pa priznanja Javnega sklada za kulturne dejavnosti je daubilo 66 članov in članic. V kulturnom programu so se predstavile vse sekcije društva: članska in veteranska folklorna skupina, tamburaška skupina z ljudskimi pevci, vokalna skupina Beletinke, gledališka skupina Slikepaprijlike, Marko banda in Plej banda Bôltinci. Vseküper ma društvo gnesden 150 članov.

Po rečaj Boštjana Rousa je prva z delom začnila folklorna skupina, stero so na noge postavili leta 1938. Tau je bilou po tistom, gda je Franceta Marolta pout pripelala v Prekmurje, gé je spozno Kociprovo bando, stera je špilala pristno prekmursko ljudsko muziko. Gda se je pogučavo z Mitjo Kavašom, steri njemi je predstavo plese iz okolice Bôltinec, je Marolt predlago, naj ustanovijo folklorno skupino, stero de sprvajala banda Kociper-Baranja. In tak je tüdi bilou.

V 50. lejtaj se je dosta vsega zgaulo, med drugim so na noge postavili tüdi erični mednarodni folklorni festival, steri de okrauglo obletnico slavil drugo leto. Fontoško je izpostaviti tüdi tau, ka so se prejk toga festivala od leta 1971 začnile plesti tüdi vezi v Porabjóm.

Silva Eöry

»Kak gda v vodau skaučiš pa ne moreš vö z njé«

V naši preminauči novinajste leko prešteli, ka so 28. septembra v gorenjesenčarskom kulturnom domi nutpokazali nauvi slovenski film »Oroslan«. Začetek pa konec toga filma se godi v najvejšoj porabskoj vesnici, što pa je film gledó, je leko brž na pamet vzeu, ka v njem špilajo domanji Senčarge pa Senčarke tö. Zvün slovenskoga knjižnoga gezika dosta čüjemo lidi gučati v našoj porabskoj rejči, zavolo toga je film tak popularen grato v Sloveniji. V prekmursko/porabskoj rejči največ pripovejda edna glavna peršona v filmi, nam dobro poznani igralec, pisatelj pa režiser *Milivoj Miki Roš* ranč tak, s šterim smo se pogučavali eške pred začetkom premierne projekcije na Seniki.

- *Miki, zakoj ste se s filmarami odlaučili, ka de se v filmi dosta po domanje gučalo?*

»Zatok, ka smo na Gorenjom Seniki gordjemali te film. Dilema je bila pri režiseri, ali bi delali nindrik na Primorskem, pri Tolmini, ali tü. Gda je un s producentom prišo do mené, smo začnili kaulivrat ojtji po Gorenjom Seniki. Vse bole, vse bole se njemi je vidlo, ka bi ta lokacija dobra bila. Vse tau je zrejlilo v toj ekipi, te so pa gorprišli, ka bi ranč Porabje bilau najbaukša lokacija za té film. Zakoj domanja rejč ...? Kak do ovak gučali Senčarge? Tau je tisto bogastvo, ka dava filmi nika več. Tau so na festivali v Portoroži tö pravli: tau je rejsan nikša druga nauta, eden film, šteri dá nikšo drugo kvaliteto. Zatok, ka se je kaj takšoga, kak je domanja porabska rejč, na slovenskom cejlavečernom igranom filmi eške nikdar nej čülo. Tau zamé največ velá, ka je porabska rejč donk prišla na slovenski film.«

- *Kak ste leko Senčare nagučali za špilanje?*

»Meli smo avdicije, na štere je zavolé lidi prišlo, žensek,

moškov pa mlajšov. Na konci pa je režiser tisti, šteri vödeberé, što aj bi nutbiu. Eni so vüpanje meli, ka do, eni so nej, depa režiserova rejč

Pisatelj, režiser pa igralec Milivoj Miki Roš se skoro čüti za Senčara

je slejdnja, štera zapovej, što cuj baude. Ge sem tü samo pomagó, vej pa poznam lidi, Senčare. Skoro sem že Senčar gé.«

- *Kakšo je bilau delo z lübitelskimi igralcami?*

»Ge sem samo pomagó vöskati, od toga vej režiser več praviti. Depa kak smo film vidli, tü se več ne pita, če so leko ali so nej znali napraviti. Napravili so dobro, če si brodim na tisti aplavz, šteri je biu v Portoroži. Brodim, ka bi bole nej mogli napraviti, kak so. Pravijo, ka je leko vsikdar baukše, depa tau, ka smo vidli v Portoroži, kak so gorstanili pa jim gratulejrali, znamenüje, ka je ovak ranč nej moglo biti.«

- *Na filmi nikdar ne vidimo Oroskana, od njega se samo pripovejda.*

»Gda človek preminé, samo spominanje na njega eške živé, vej je pa v ednoj grabi na cintori. Človek živé tak dugo, kak spomin na njega živé. Dokeč mi njega ponimo, dokeč od njega vejmo kaj praviti, tak dugo človek živé. Oroslan

je biu ovaški, nej je biu prausen človek. Un je znau vsefelé delati, vsefelé pripovejdati. Te pa že s toga mit grata. Vse bole tak gé, kak liki bi gledali Rubensov kejp: najoprvin so čonte, te pa vse bole krepek grtüje. Té Oroslan je takši človek, ka je mrau, depa živo de eške dugo-dugo. Eške tisti, šteri so ga ranč nej ponili, do od njega gučali. Zatok, ka so stariške pa dejdeki pa babe od njega pripovejdali, ino tau je gé edna panta toga filma. Kak leko en mit od človöka dosta-dosta duže

živé kak té človek.«

- *Na tom filmi vidimo sploj ovaški kejp o Porabji, kak liki smo ga včeni z naši medijov. Gde je istina? Leko, ka je nindrik zmejs?*

»Istina je vsikdar tau, ka si

človek naredi. Moja istina je takša, od ednoga drugoga je druga istina. Istina je vsikdar tau, ka vörvleš. Ne pravim, ka istin več geste, depa vsikši má nekšo imaginacijo. Leko smo gde koli, nej mujs, ka smo v Porabji, leko smo v Švajci, leko smo v nikšoj vesi v Italiji, ne vejmo, gde je istina. Istina je tisto moje, ka ponim v sebi, ka si ge zamerkam. Vsikdar pa tisto zamerkaš, ka maš najbolje rad. Ge mam rad Porabje, ge si tau zamerkam nut v srcej. Tau je moja krajina, štero rad mam. Té moji lidgé, filmarge, ka so prišli, uni tö radi majo tau krajino. Nutrik so v njej, tak, kak gda v vodau skaučiš pa ne moreš vö z njé. Pa nej ka bi se vtaupo, liki zatok, ka škeš tam dale eške nut biti. Tak so moji padaške tö, šteri so film naredili, zatok pa tak radi es odijo. Tau je meni najbolje naprej valon. Mi smo film zgotovili pa ga nutpokažemo. Depa té lidgé moji, uni eške vsikdar radi es odijo. Tau je meni najbolje naprej valon, tau v srcej ostane.«

-dm-

Prostovoljno delo v Slovenski vesi

Pred kratkim so v Slovenski vesi obnovili spomenik padlim v I. svetovni vojni. Domačini so s prostovoljnim delom uredili odvajanje meteorne vode. Pas med cvetličnimi gredami in ograjo spomenika so pokrili s t. i. geo-platnom, nato so naredili drenažo in pas pokrili s tlakovci.

S tem so rešili problem odvajanja meteorne vode, obenem pa pripomogli k negovanju cvetličnih gred okrog spomenika.

L.R.H.

Romanje Sakalovčanov v baziliko Marija Pomagaj

»Romanje je podoba našega življenja, romarska svetišča pa so podobe nebeškega Jeruzalema,« so besede blaženega Janeza Pavla II. Kot prvi romar sveta je Sveti oče 17. maja 1996 romal k Mariji Pomagaj na Brezje.

Romanja so že stoletja del krščanstva. Nekoč so ljudje romali zaradi spokornišтва, danes zaradi priprošenj, zahval ali pa preprosto zaradi kratkega bega od zahtevnega in z vsem mogočim napolnjenega vsakdana. Človek popotnik se na iskanje po posvečeni poti odpravlja, da bi v naporu in žrtvah dosegel svoj cilj in se srečal z Marijo, ki je Mati upanja in tolažbe. Tako so naredili tudi vaščani iz Sa-

tijo svete podobice in druge predmete, ki jih spominjajo na njeno pomoč. 5. oktobra

še ustavili v glavnem mestu, v Ljubljani, da bi si ogledali staro mestno jedro s kipom

slovenskega arhitekta Jožeta Plečnika. Grad, na katerem je bil zaprt leta 1949 Lajos Bat-

Sakalovski romarji pred baziliko Marije Pomagaj na Brezju

1988 je papež Janez Pavel II. cerkev razglasil za baziliko

največjega slovenskega pesnika, Franceta Prešerna. Videli smo Tromostovje in arkade mestne tržnice ter ribarnico

duhovno vodenje.

*Lilla Fasching
predsednica slovenske
samouprave*

Romanje h kapeli Brenner ob dnevu sv. Vencija

Pred kratkim je v Monošter peš prispelo 35 romarjev iz Mariabilda v Avstriji. Po sveti maši v kapeli Brenner na Židovi so jih pogostili člani Društva za krščanska gibanja, ki so s tem vrnili njihovo gostoljubnost, ki so je bili deležni ob poletnem romanju v Mariabild.

L.R.H.

Blagoslov pridelkov

Na sedemindvajseto navadno nedeljo je kaplan Csaba Kaszás blagoslovil jesenske pridelke v kapeli v Slovenski vesi. Pri sveti maši se je zahvalil Bogu, da je s pomočjo nebeške rose in rodovitosti zemlje podaril pokrajini bogato žetev.

L.R.H.

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Baukše je, če kompostiramo

Gesen je sezona, gda se tažge vse tisto, ka v ogradci pa v sadovnjaki dolapokosimo, dolazrejžemo pa listke, ka dola z drejv leti. V Železni županiji je s tauga spoj dosta, nej samo po vasaj, liki po varašaj tō. Zato ka, baugi hvala, dosta parkov mamō pa dosta je taši ramov naokrajma varašov, gde male ogradce ali sadovnjake majo. Največ ognjov (požarov) zavolo tauga grata, ka nej smo zavole previdni, da žgemo. Zavolo tauga dostakrat trbej gasilcom gasiti. Letos so že več kak staukrat zvali na pomauč železnožupanjske gasilce. Med tistimi površinami, stere so letos dolazgorele, je taša tō, stera je tak velka kak 171 nogometni igrišč. Tretjina ognjov, ka gasiti trbej, je zavolo tauga, ka v ogradci ali v sadovnjaki nalagamo. Zvün tauga, ka je tau nalaganje nevarno, spoj dosta škode napravimo v naravi, zato ka dosta strupeni plinov pride v luft. Drügo pa tau, ka vse živali, stere so v süjoj travi, gda gori, uničimo, še taše tō, stere ovak zavole naglo bežijo. Strokovnjaki pravijo, ka dosta baukše bi bilau, če bi travo, listke, zvün orehovi, steri strup (čemer) majo v sebi, v kompost sklali. Tak bi za par lejt meli kvaliteten humus pa bi nej trbelo umetno gnojilo nūcati v ograćenki. Če stoj listke, travo šké žgati, prvin se mora pozanimati pri občini, če leko pa tau tō, gda leko. Če stoj te predpise ne vzame v poštev, te ga poštrafajo od 20 gezero forintof naprej.

Karči Holec

Pri sveti maši v baziliki

kalovcev, ko so se 5. oktobra 2019 v organizaciji slovenske narodnostne samouprave napotili na Brezje.

Slovenci in Madžari že od začetka svoje vernosti pobožno častimo tudi Božjo Mater, Marijo. Bazilika Marije Pomagaj je glavno romarsko središče v Sloveniji in je postalo središče vernih Slovencev po prvih milostnih ozdravitvah leta 1863. Čudežna ozdravljenja pa se še vedno dogajajo. Mnogi romarji poročajo o izrednih dogodkih, ki so se jim zgodili na Brezjah ali po priprošnji Marije Pomagaj. V zahvalo za vse uslišane prošnje in številne milosti, ki jih deli brezjanska Marija, romarji v kapeli pus-

(basilica minor). 17. maja 1996 jo je ob svojem prvem uradnem obisku v Sloveniji tudi obiskal in v njej molil.

Na romanje v največje slovensko narodno svetišče Marije Pomagaj smo se odpravili ob 6-ih zjutraj. Med potjo se nam je na Gornjem Seniku pridružil župnik Tibor Tóth kot duhovni vodja. Med potjo smo molili rožni venec, molitev meseca oktobra. Na Brezje smo prispeli ob 10-ih, kjer smo si najprej ogledali muzej jaslic. Ob 11.15 smo lahko imeli dvojezično sveto mašo v baziliki Marije Pomagaj. Po sveti maši smo šli na kosilo potem pa smo se napotili proti domu. Med potjo smo se

OD SLOVENIJE...

Slovenija počrpala le 24 odstotkov evropskih sredstev

Samo Jereb, član Evropskega računskega sodišča, je opozoril na slabo črpanje evropskih sredstev Slovenije. Konec leta 2018 je Slovenija porabila 24,2 odstotka sredstev evropskih strukturnih in investicijskih skladov, kar je malo, sploh v primerjavi s petim letom prejšnjega okvira, ko je bila poraba že 37-odstotna, je pojasnil Jereb ob predstavitvi letnega poročila evropskih revizorjev v Bruslju. Je tudi ena od držav z največjo razliko med porabo konec leta 2018 in 2011. S 24,2-odstotno porabo je bila pod povprečjem v EU, ki znaša 27,3 odstotka, medtem ko je peto leto prejšnjega finančnega okvira znašalo 33,4 odstotka, ko je bila Slovenija tedaj boljše od povprečja. Slovenija je v letu 2018 pridobila dokončno odobritev 73 milijonov evrov sredstev iz treh kohezijskih skladov – kohezijskega sklada, sklada za razvoj regij in socialnega sklada, ki so povezana z naložbami, izvedenimi v obdobju od julija 2016 do junija 2017.

Začel se je stečajni postopek Adrie Airways

Kranjsko okrožno sodišče je začelo stečajni postopek Adrie Airways. Dolgov te slovenske letalske družbe, ki ima 558 zaposlenih, je za več kot 60 milijonov evrov. Stečaj bo vodil upravitelj Janez Pustatičnik. Upniki letalskega prevoznika imajo tri mesece časa, da prijavijo svoje terjatve in izločitvene pravice v stečajnem postopku. Adria Airways, ki jo je država leta 2016 prodala neznanemu nemškemu finančnemu skladu 4K, se je že dalj časa spopadala s finančnimi težavami. Te so se po prevzemu še poglobile, čeprav so novi lastniki napovedovali rast, več dokapitalizacij in novega strateškega partnerja. Adria je na koncu ostala brez vseh lastnih letal, več najetih so ji v zadnjih tednih zasegle lizišne hiše zaradi neplačanih dolgov.

Strokovno posvetovanje

Naše skupne vezi v večkulturnem okolju

Pokrajinska in študijska knjižnica (Pišk) Murska Sobota je v sodelovanju z Zvezo Slovencev na Madžarskem (ZSM) v okviru programa dejavnosti splošnih knjižnic na obmejnih območjih pripravila strokovno posvetovanje z naslovom Naše skupne vezi v večkulturnem okolju. V uvodu sta udeležence posvetovanja pozdravili direktorica soboške knjižnice Klavdija Šek Škafar in predsednica ZSM Andrea Kovács, nato pa so bili predstavljeni primeri dobrih praks knjižnične dejavnosti na obmejnih območjih.

Dragana Laketić, ki vodi Slovensko študijsko knjižnico v Celovcu, je pojasnila, da njihova knjižnica zelo dobro sodeluje s Koroško osrednjo knjižnico dr. Franca Sušnika z Raven na Koroškem: »To je naša prijateljska knjižnica, s katero imamo tudi skupne projekte, kot je recimo bralna značka za odrasle Korošci pa bukve

beremo.« Ivana Soban iz Narodne in študijske knjižnice Trst, ki je osrednja knjižnica Slovencev v Italiji, je predstavila tekmovanje, ki se imenuje Berimo z Rovko Črkolovko: »To tekmovanje, ki so si ga

movanje peto- in šestošolcev ni namenjeno posamezniku, ampak tekmuje razred kot celota.«

Po besedah Klavdije Sedar iz PIŠK je delovanje soboških knjižničarjev še toliko bolj

mivih skupnih projektov, od pravljičnih večerov za odrasle, razstav do izdaje knjig o različnih, predvsem domoznanskih temah: »Lani smo izdali publikacijo Fajn je bilou, v kateri smo zbrali zgodbe iz življenja Porabk in Porabcev. Posegamo na različna področja, in to vse z namenom, da približujemo in ohranjamo slovensko besedo tako v knjižnem jeziku kot v narečju.« Na posvetovanju so spregovorile še: Vesna Laisani in Nataša Kosec o sodelovanju ljutomerske knjižnice z DOŠ Jožefa Košiča na Gornjem Seniku, Stanka Dešnik o barvah Trideželnega parka Goričko-Raab-Őrség oziroma naravi kot skupni vezi, in Jelka Pšajd o zgoščenki Že spunjeno.

Popoldanski del srečanja so udeleženci preživeli v Monoštru, kjer so si ogledali Muzej Avgusta Pavla.

Tekst in fotografija: Silva Eöry

Del udeležencev na posvetovanju

omislili v Osrednji knjižnici Srečka Vilharja v Kopru, smo uvozili k nam. Prvo leto so sodelovale samo mestne šole, lani pa smo ga razširili še na okoliške šole na Krasu. Tek-

pomembno, ker Slovenci na Madžarskem nimajo svoje knjižnice. Vemo, da od leta 2000 v Porabje zahaja njihova potujoča knjižnica, poleg tega so pripravili že več zani-

Strokovno srečanje porabskih učiteljev in vzgojiteljic

7. oktobra je v dvorani Državne slovenske samouprave na Gornjem Seniku potekalo prvo strokovno srečanje pedagoških delavcev v porabskih vzgojno-izobraževalnih ustanovah. Na srečanju, ki sem ga sklicala pedagoška svetovalka Zavoda RS za šolstvo, Valerija Perger, se je zbralo 16 udeležencev, povabilo za sodelovanje pa sta sprejela tudi vodja narodnostnega oddelka na Državnem uradu za šolstvo v Budimpešti, Agota Kállay, in predsednik DSS Martin Ropoš. Ta se je ob koncu mandata zahvalil vsem, ki opravljajo pedagoško delo v narodnostnih vrtcih in

šolah, kot tudi vodstvom šol in pedagoški svetovalki. Agota Kállay je učiteljem predstavila izobraževalne možnosti, ki

Urada, lahko pa le-ta financira kakšnega izobraževalca iz Slovenije, če bi porabski učitelji to želeli. Avtorica tega zapisa sem predstavila možnosti in načrte pobud za učitelje in učence za tekoče šolsko leto s strani Zavoda RS za šolstvo. Nato se je razvila burna debata o aktualnih problemih porabskega šolstva, vzrokih za (ne) učinkovitost pouka slovenskega jezika, nestrokovnih zahtevah odločevalcev in številnih drugih odprtih vprašanjih. Zaključke, sklepe in pobude bomo posredovali pristojnim nosilnikom.

Valerija Perger

Slovenske ljudske pripovedi - nej samo za mlajše - 28.

Povodni mauž (2)

Edna mati so meli dva siná pa edno čér. En dén sta siná odišla orat na njivo ino prosila mater, aj pošlejo sestro z obôdom na njivo. Vrnau tak so napravili.

Sestra je nesla obed nimo edne veuke vodé. Na brejgi té vodé se je súkalo veuko kolau, štero je gnauk samo staniło ino pred deklov je stau veuki, kosmati možak. Primlo go je kauli pojasa ino go odvlejško v svoj grad pod vodauv.

Brata sta eške itak gvúšniva bila, ka jima sestra prinesé obed, če rejsan je podnêk že davnik minaulo. Gda pa sta vidla, ka niške néde z obôdom, sta se napautila domau ino pitala mater, zakoj je sestra nej prinesla gesti. Mati so se prestrašili ino poslali starejšoga siná za njauv, vej se je pa pri tistom vodnom potači že večkrat kaj lagvoga zgaudio.

Gda je mladenec prišo do tistoga kolá na bregej veuke vodé, je vdaro nanjega. Kolau je včasik staniło, pred njega pa je staupo povodni mauž. Brat ga je pito za sestro. Povodni mauž ga je vzeu s sebov v glažojnati grad ino ma ponüdo eden kolač brona ino edno posanco žvepla. Pravo je:

»Če tau zejš ino spigéš, dobiš nazaj sestro; če nej, pa te tak včesnem, ka na zrna vrazmo zletiš.«

Brat je nej mogo nej gesti, nej piti. Povodni mauž ga je rejsan tak podežgo, ka je na zrna vrazmo zleto. Sestri je velo, aj ta zrna poberé pa je skrb má, če šké meti spomin na starejšoga brata.

Brat je dugo cajta nej prišo domau, zatok so mati poslali mlajšoga siná za njim. Té je ranč tak prišo do tistoga kolá, štero je

včasik staniło, gda je vdaro na njega. Te se je pokazo povodni mauž ino ga vzeu s sebov pod vodau. Tam ma je pokazo dva

kolača brona pa edno posanco žvepla ino ma prtüu, ka ga zmoži v praj, če ne zej pa spigé vse. Brat je toga nej mogo včiniti, zatok je povodni mauž napravu, ka je obečo. Sestra, štero je povodni mauž zgrabu, je vküpzamela praj ino ga skrb mejla kak spomin na mlajšoga brata.

Mati so v britko žalost spadnili, vej se pa je edno njino dejte nej povrnauło. Močno so si želeti, ka aj bi dobili eške ednoga siná. Tak se je zgaudio tó. Gda je njini tretji sin vözrašče-

ni grato, je pito mater, zakoj so vsikdar tak žalostni. Un je prej senjo, ka je emo dva brata pa edno sestro, štere je vse povodni mauž zgrabu. Mati so ma tau nej steli povôdati. Najmlajši sin si je zatok vözbrodo edno čalivanje, ka aj bi mati ovadili istino. Pravo jim je, ka je senjo o penezaj, šteri so skriti pod kik-

laum rama. Pelo je tá mater, zdigno kikôu ino velo materi, aj vzemejo vö peneze. Gda so mati z rokauv tásegnili, je sin spüsto kikôu rama na njino rokau ino tak so mogli vse rasztomačiti od začetka do konca.

Tak je najmenjši brat odišo iskat svojiva starejšiva brata ino sestru. Gda je prišo do tistoga kolá, ga je tak krepko vdaro, ka je na male falate razleto. Povodni mauž je cejli prestrašeni prišo spod vodé ino ga pito, ka želej. Gda je zvôdo, ka iške svojiva dva brata pa sestro, ga je pelo v glažojnati grad. Tam ma je pokazo tri kolače brona pa dvej posanci žvepla, ka je mladenec tak cofart zo pa spüu. Te sta vküpskočila, depa povodni mauž je biu slabši. Najmlajši brat ga je tak trdo stisno v kaut, ka ma je včasik dau dva brata pa sestro nazaj. Mali brat pa ga je eške nej sto spistiti, zatok ma je povodni mauž eške oblübo, ka od tistoga mau več nika takšoga ne včini. Po tistom je več niške nej čüu, ka bi povodni mauž koga zgrabu ali pa kaj lagvoga naredu.

Na domanjo rejč obrno: *dm-Ilustracija: mkm*

... DO MADŽARSKE

Svetovno srečanje o pitni vodi

Ta teden je potekalo v Budimpešti Svetovno srečanje o vodi, katerega je organizirala madžarska vlada, njegov glavni pokrovitelj je bil predsednik države János Áder, ki je imel uvodno predavanje. Prav tako sta bila uvodničarja premier Kambodže in indijski minister za vodne zadeve. Srečanja se je udeležilo kakih dva tisoč udeležencev iz najmanj sto držav. Namen konference je, da se srečajo politični akterji, financerji in strokovnjaki vodnega gospodarstva in skupaj iščejo rešitve za preprečevanje globalne vodne krize.

Precejšnji del gostov je prišel iz Afrike in jugovzhodne Azije, torej z območij, kjer se trenutno že srečujejo s pomanjkanjem pitne vode, pomanjkanjem čiste vode. Udeleženci so se razporedili v deset sekcij, kjer so v treh dneh lahko prisluhnili osemdesetim predavanjem. Mednarodna konferenca se je zaključila s sprejetjem Poziva, v katerem so v osmih točkah zapisali preventivne predloge.

Znani toksikolog o prehranjenosti madžarskega prebivalstva

Znani toksikolog dr. Gábor Zacher je v intervjuju za revijo Nók Lapja (Naša žena) povedal, da ga prav skrbi prehranjenost madžarskega prebivalstva, saj le-ta pomeni resno zdravstveno tveganje. Po njegovem mnenju je kar 60 odstotkov Madžarov prehranjenih, izmed njih 60 odstotkov prav debelih. Kot je povedal, ljudem veliko pomenijo dobre prakse oz. zgled znanih ljudi. V svojih predavanjih v uvodu uporabi sliko slokega mladeniča, nogometša izpred trideset let, nakar pokaže njegovo lansko fotografijo, na kateri ima 25 kilogramov več. Gre za madžarskega premiera, Zacherova zamisel je, da bi moral premier nagovoriti svoje sodržavljanke s stavkom: Ljudje, dajmo skupaj hujšati! Eden od najbolj znanih zdravnikov na Madžarskem je lani odstopil z mesta vodilnega travmatološkega oddelka velike budimpeštanske bolnice, kot je povedal, nikoli več noče nobene vodilne vloge v zdravstvu.

Barve in oblike za dušo

Kot balzam za dušo so barve in oblike Avstrijca Helfrieda Kniedla

so najprej občudovali ples mladega plesnega para Zsomborja

ustvarjalec iz Avstrije.

»Likovno ustvarjanje me umirja, preko njega najdem svoje ravno-

Razstavo je odprla predsednica nemške samouprave z Dolnjega Senika Hilda Skaper Czuczai.

Utrinek z otvoritve

Helfried Kniedl in predsednica nemške samouprave na Dolnjem Seniku Hilda Skaper Czuczai

na razstavljenih slikah v Slovenskem domu v Monoštru. Avtor se je s slikarstvom začel ukvarjati po hudi boleznii.

Obiskovalci na otvoritvi razstave

Urama in Hédi Kovács. Podpredsednik Zveze Slovencev na Madžarskem Jože Hirnök je izrazil veselje, da v prostorih Slovenskega doma v Monoštru razstavlja

težje,« je povedal Helfried Kniedl. »Pri slikanju uporabljam intenzivne barve, preko njih si utira pot v svobodo moja duša.«

Razstava ljubiteljskega likovnika, ki je star 64 let, bo na ogled do konca oktobra.

L.R.H.

V MOSONMAGYARÓVÁRI SEM BILA »SODAK«

Stari kejpj vsigdar doma pri materi, pri rojstnom rami ostanejo, pravi Anuška Horvat, po iži Djürina iz Slovenske vesi. Pa tau tü velka pravica, gda kaj iščemo, te gvüšno ka ne najdemo, gda nej trbej, te naprejpride. Tak je tau bilau z Anuškov tö, stera je eden kejpj iskala od svoje matere, dapa tisti čas, ka sem tam biu, za vraga ga je nej najšla. Sreča je bila, ka zato je bilau zavole taši stari kejpov v omari v škatüli pa v fotoalbumaj, stere je Anuška vö na sto predme djala, aj parbiram pa spitavam.

- Anuška, vi ste z Gorenjoga Senika, doma ste bili na Janezovom brejgi, skur vsi stari kejpji, ka ji mate, so se tam redli. Ranč tak te tö, gde je edna škrinja pred ramom.

»Te kejpj so te redli, gda je moj oča mrau. Tistoga časa so mrtvacke še doma bili, potistim ka so mrlji, cejlak dočas, ka

- Tau je, tak mislim, nej najbaukše bilau za mlajše pa ovak tö nej, gda so mrtvecke

Djürina Anuška iz Slovenske vesi

tak dugo doma pri rami bili, nej?

»Dva ali tri nauči, če dobro vejm, so doma bili, lidge so prišli iz cejle vesi pa te cejlo nauč so tam boga molili.«

- Tisti tri dni je človek tak nej mogo spati.

»Gé bi spali, gda smo te še samo edno velko ižo meli pa tista je tö vöspakivana bila.

najmenša sestra se je 1967. leta naraudila, brat pa sedemdesetprvoga.«

- Vaš menši brat se je zavole kesno naraudo, nej?

»Kesnau, gda je mama že 45 lejt stara bila, te se je naraudo, on je še gnesden doma na Gorenjom Seniki.«

- Je eden taši kejpj, gde so vaša mama z vašo hčerkov dolaposlikani, ka ste te svetili?

»Te je prvo prečiščavanje bilau tü v Varaši, samo še nej pri taum rami, liki tam, gde smo se sprvoga držali, tam pri ciglencaj, gde smo v arandi bili.«

- Kak ste vi ta prišli?

»Moj mauš je v ciglencaj delo pa te tak smo tisti ram dobili, gde smo v arandi bili dočas, ka smo tauga nej gorzozidali. Dobro je bilau tam, ka smo že posaba bili, zato ka doma nas je dosta bilau pa stejska bila. Zavolo tauga, steri je mogo od doma krajtiti, tisti so tü ta pa tam ta odišli.«

- Odli ste kama delat, gda ste še doma bili?

»V Mosonmagyaróvár, ge se tam bila sodak. Zato, ka sir tau pravijo, ka sodacke so seničke dekle odpelali, pri nas je tau ranč naaupak bilau. Ge sem üšla v Mosonmagyaróvár delat pa odtistac sem moža domau na Senik pripelala.«

- Na tau kejpji, ka je zdaj pred nami, ste vi pa vaš mauš dolavzeta, mauš še v sodačkom gvanti. Gde je tau bilau?

»Tau je te bilau, gda se je moja hči narodila pa moža so domaupistili za par dni od sodačije.«

- Te se je vaša hči prvin naraudila, kak sta se oženili?

»Nej, aprilša sva se oženila,

- Na slejdnjom kejpji, steri je že barvnatni, tak vidim, ka cejla vaša družina gor, samo vašoga moža nejga.

»On je zato nej na kejpji, ka njega je te ranč tak fejest šinjak bolo, zato je doma austo. Tau je te bilau, gda je najvejša vnukica k firmi üšla, na kejpji je moj sin z ženauv pa z družinov, hči z možaum pa z mlajšami.«

- Fejst velki ram ste zozidali, mljaši so se vöodnesli pa ste sama ostala z možaum. Ka bi bilau, če bi zdaj znauva v tašom malom rami mogli živeti kak doma na Gorenjom Seniki?

»Baukša bi bilau, nej bi trbelo telko pucati. Mesto bi meli, zato ka ta bi leko vcujzidali, če bi steli.«

Anuška pri prvog prečiščavanji

dapa on je že januara mogo za sodaka titi, hči se je pa septembra naraudila. Tau je na Gorenjom Seniki, gde so naja dolavzeli, ozajek za naši ramom, tam kak so Dorina Piština štale bile.«

- Ka je pa na taum kejpji, gde v ednoj iži stojíte?

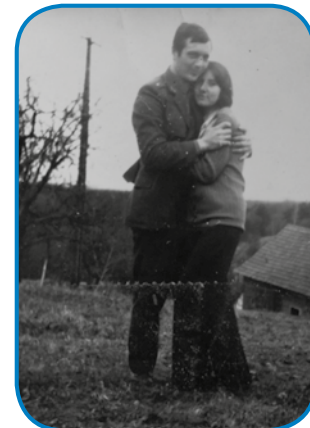
»Tau se je moja sestra ženila na Dolenjom Seniki. Tau je te bilau poslikano, gda smo zazranka domau šli, zato vsikši stoji. Ozajek na kejpji sta moja oča pa mati.«

- Dobro gostüvanje bilau?

»Dobro, niši egelbajs je igro na harmoniki, mi smo pa plesali, kak si etak nazajmislim, fejest koražno je bilau.«

- Je eden taši stari kejpj, gde mati pod ednom drejvi stojijo, gde je tau pa ka delajo tam?

»Tau je pred našim ramom doma, da mati črešnje berejo. Mi, gda smo mlajši bili, smo tö sir na tauj drejvi visali, zato ka sploj dobre črešnje so bile.«

Anuška s svojim možaum, steroga je pripelala iz Mosonmagyaróvára

- Kak tau, ka ste nej tam zidali?

»Tam smo nej meli priliko, gda je mauš v ciglencaj delo daubo, pa smo leko sé v arando prišli, te je že malo ležej bilau. Šest lejt, ka smo tam bili, smo telko penez vküpsprajli, ka smo leko zidali. Tak smo mislili, ka nam tü ležej baude, če v Slovenskoj vesi ostanemo pa te tak zdaj že 41 lejt tü živemo. Nika nam je nej žau, ka smo sé zidali, sploj dobre sausede mamu, z vsakšim dobro vöpridemo, dobro, ka smo si tak zmislili, ka smo tü zidali.«

Karči Holec

Na tom kejpji je šest mlajšov z materdjo; dva sta se kisnej narodila

so je nej pokopali. Tau je leta 1974 bilau, oča so 48 lejt stari bili, gda so tak naglo mrlji.«

- Kelko mlajšov je bilau še doma tistoga ipa?

»Vsi, samo najvejša sestra nej.«

- Kelko je vas vsevküj?

»Nas je osem, šest dekel pa dva pojba, Baugi hvala, še vsi zamaj živemo.«

Moški so tam karte špilali pa kadili, mi smo pa cejlo nauč v künji sejdli, tak ka nej fajm bilau, nej.«

- Če vsi ranč nej, dapa taši kejpj smo zato enoga najšli, gde vas je šest dolaposlikani.

»Zato nas je šest, ka tau je tam leta 1965 moglo biti, gda nas še samo telko bilau, zato ka

Petanjci: Zaključek literarnega natečaja

JAZ, MLADI PREKMUREC; JAZ MLADI PRLEK – DANES IN TUKAJ

Zavod Republike Slovenije za šolstvo Območna enota Murska Sobota in Ustanova dr. Šiftarjeva fundacija sta v šolskem letu 2009/2010 prvič razpisala literarni natečaj in k sodelovanju povabila osnovno- in srednješolce iz Pomurja in Porabja, da napišejo spis na po-

je povezan s slovesnostmi, ki se v Prekmurju in Sloveniji vrstijo ob 100. obletnici združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom. Komisija, tako Irena Kumer, je imela zahtevno delo, katere tekste uvrstiti med najboljše. Med osnovnošolci so izbrali šest besedil

»Ko govorimo o Prekmurju in Prekmurcih, so stvari samo na prvi pogled jasne in enostavne.« Misel ali ocena, s katero je začel Štefan Kardoš svoj govor. »Mnogi najprej pomislijo na jezik oziroma narečje. In to je zares močan identifikacijski element za mnoge iz te pokrajine. Če se sredi Ljubljane srečata Prekmurca, bosta takoj spregovorila v svojem narečju, ne glede na to, koliko Nепrekmurcev ju bo obkrožalo ... Močna navezanost prekmurskega Slovenca na prekmurščino, ki se na prvi pogled zdi tako drugačna od na primer kranjsčine, je razumljiva, če pomislimo na zgodovino. Prekmurščina je bila stoletja dolgo skoraj edino orodje, s katerim so tukajšnji Slovenci ohranjali svojo slovensko identiteto. Ta identiteta ni bila samoumevna, slovenska skupnost v Prekmurju je bila vsaj od druge polovice 19. stoletja do konca 1. svetovne vojne pod močnimi asimilacijskimi pritiski takratnega madžarskega nacionalizma, ki je v tukajšnjih Slovencih videl Vende, ljudstvo, ki naj ne bi imelo nič skupnega z drugimi

Govornik je izpostavil, da imajo Prekmurci tudi zdaj radi svoje narečje, saj na nekaterih šolah uvajajo prekmurščino v svoje programe v obliki krožkov. Znano je tudi, da nekateri prekmurški književniki ob knjižnem jeziku pišejo tudi v prekmurščini. Omenil je tudi, da vsi Prekmurci ne govorijo samo svojega jezika, denimo na dvoje-

v 16. stoletju mnogi, ki so bežali pred protireformacijo. Med njimi je bil tudi svetovno znani matematik, astronom in astrolog Johannes Kepler.

Ob koncu govora je dejal: »Dragi mladi besedni ustvarjalci, ne glede na to, kaj ste po nacionalnosti ali veri ali po prepričanju, celo ne glede na to, kaj ste po

Govornik je bil pisatelj Štefan Kardoš

nujeno temo. Pobudo za natečaj je dal akademik Anton Vratuša, velik prijatelj mlade generacije.

Tema prvega natečaja je bila *Sprehajal sem se po vrtu spominov in tovarštva*, druga *Moj sosed*, tretja *Moj ogr(d)ček* in tako vse do letošnje, s tematiko, zapisano v naslovu: *Jaz mladi Prekmurec; jaz mladi Prlek – danes in tukaj*. K sodelovanju bi lahko povabili tudi mladega Porabca, vendar so verjetno podvomili o zainteresiranosti za sodelovanje, enako (s še več dvoma) pa mlade Štajerce. Glede na to, da sem spremljal večino, če ne vse dogodke, na katerih so predstavili rezultate natečaja, smelo trdim, da je pobuda uspela, kar se tiče Pomurja, manj pa je bilo zastopano Porabje. Letošnjo podelitev priznanj in zahval je spremljala tudi Andrea Kovács, nova predsednica Zveze Slovencev na Madžarskem. Nemara ji bo uspelo v sodelovanju s šolami pritegniti nekaj mladih za sodelovanje na naslednjem natečaju.

Literarne natečaje vseskozi zavzeto vodi Irena Kumer, predstojnica Območne enote Zavoda RS za šolstvo v Murski Soboti, za teme pa se dogovarjajo v Ustanovi dr. Šiftarjevi fundaciji. Letošnji natečaj »Jaz, mladi Prekmurec; jaz, mladi Prlek – danes in tukaj,«

oziroma avtorjev, med srednješolniki pa pet. Po tem, kar smo zvedeli med branjem nekaterih del, lahko brez premisleka rečemo, da so mladi, ob pomoči mentorice in mentorjev, razumeli in nekateri tudi na čustven način napisali, kako čutijo, kdo so. Pa tudi, kaj je vzpodbujalo prekmurskega

Za uvod v dogajanje so v dvorani ZRC SAZU odpli razstavo likovnih del Igorja Banfija (na sredini), avtorja je predstavil Franc Obal (na levi), otvoritev galerije v Vrtu spominov in tovarštva pa je napovedal Marjan Šiftar (prvi z leve)

človeka, da je ohranil svoj jezik in narečje. Priznanja in zahvale so avtorjem in mentorjem izročili Irena Kumer, predsednik Uprave dr. Šiftarjeve fundacije Ernest Ebenšpanger in Štefan Kardoš. Zbrane je nagovoril pisatelj Štefan Kardoš kot srednješolski profesor na dvojezični srednji šoli v Lendavi.

južnimi Slovani, tudi z jezikom ne. Toda prekmurščina je že v 18. stoletju postala knjižni jezik, protestantski in malo kasneje katoliški duhovniki, Ferenc Temlin, Števan in Mikloš Küzmič, so začeli prevajati svetopisemska besedila v prekmurški knjižni jezik, ki je bil potem v rabi še v 20. stoletju.«

V kulturnem programu sta nastopila Mladinski pevski zbor Maurica iz OŠ Tišina in Dekliški sekstet Srednje zdravstvene šole iz Murske Sobotne

zičnem območju kjer živijo tudi Madžari. Ponekod tudi Romi in druge narodnosti.

Posebej je izpostavil Porabje, kjer ljudje govorijo porabščino, »ki je samo ena od različic prekmurskega narečja. Porabski Slovenci zaradi dolge skupne zgodovine čutijo Prekmurce po govorici kot svoje brate. Če bi bil jezik edino merilo, bi lahko tudi Porabske Slovence šteli za Prekmurce. In mogoče bi jih res lahko. Mogoče bi jih morali.«

Štefan Kardoš je v nagovoru omenil, da je zanimiv tudi pogled povprečnega človeka iz osrednje Slovenije, ki pogosto ne loči med pojmi Prekmurje in Porabje ali Prekmurje in Pomurje. Govoril je tudi o gostoljubnosti Prekmurcev, o sožitju med verskimi skupnostmi in dejal, da v Prekmurju Romi živijo bolje kot na drugih koncih Slovenije. »Ne vem, ali vsi veste, da je prav doktor Vanek Šiftar, ustanovitelj Vrta spominov in tovarštva, kjer so, človek po katerem nosi ime fundacija, eden najbolj zaslužnih za to, da so Romi v Prekmurju bolje integrirani v skupnost kot drugje.« Omenil je tudi Nadasyev grad v bližini, v katerega so se zatekli

regionalni pripadnosti – bodite Prekmurci v svojih srcih v tem smislu, da boste strpnost in sožitje širili med ljudi s svojimi besedami in mislimi. Strpnost in sožitje sta sicer – kot pravijo – plahi ptici; stoletja traja, da se naselita v človekovi duši, le trenutek pa, da se razblinita v nič.« V kulturnem programu sta odlično nastopila mladinski pevski zbor Maurica Osnovne šole Tišina (zborovodkinja Alenka Brulc – Šiplič) in Dekliški sekstet Srednje zdravstvene šole iz Murske Sobotne (mentor Edvard Jakšič).

Pred podelitvijo priznanj in zahval avtorjem prispevkov v literarnem natečaju pa je bila v dvorani ZRC SAZU odprta razstava del akademskega slikarja Igorja Banfija. Avtorja in njegovo delo je predstavil literarni zgodovinar Franc Obal, podpredsednik Ustanove dr. Šiftarjeve fundacije Marjan Šiftar pa je napovedal, da otvoritev razstave hkrati pomeni otvoritev Galerije v Vrtu spominov in tovarštva.

(Slika na 1. strani: Kot vedno doslej, dober obisk na zaključku literarnega natečaja)

Tekst in foto: Ernest Ružič

PO ŽMETNI CAJTAJ JE PRIŠO »VITEŠKI KRAU«

Po smrti prvoga krala Števana je prišla na Vogrsko anarhija: v štiri desetletjaj so v rosag devetkrat vdarile tihinske sodačije, šest kralov se je minilo na tronuši, od štiri so tri vmorili. Največkrat so se svajjivali pogange pa kristjani, depa rimsko-nemško pa bizantinsko cesarstvo sta tó sprobavali prejkvzeti vogrsko kraljestvo.

Prvi krau Peter Orseolo je nej sto kompromise, odürdjavo je madžarske velikaše, na njegovom dvauri so »ördjali Nemci ino cviketali Taljange«, zatok so ga po trej lejtaj vó z rosaga zagnali. Depa je nej biu dugo

na tihinskom, vej so ma nemški tivariške pomagali bujti nauvoga krala Šamuela Abo, štiri je dosta kaj dopüsto poganom. Gda se je Peter povrno kak vazaluš nemškoga cesara, so se pogange pá zdignili. V Pešti so bujli püšpeka Gellérta, štiri je že prva na Vogrsko nazaj pauzvo tri sinauve Vazula s tihinskoga. Tistoga ipa se je v nemški Passau spakivala kralica Gizella tó, gde eške gnes najdemo njeni grob.

Leta 1046 je krau grato Vazula sin Andraš, od šteroga je poganski predjen Vata proso dopüščenje, aj leko z lidami tazazené tihince, vmori dühovnike pa püšpeke, porüši cerkve ino dale poganski živé. Andraš je mesto toga dojzračuno ž njimi pa dale pomago kristjanom. Un je stvauro benediktinski klaušter v Tihanyi, v papéraj šteroga štémó prve vogrske rejči (»Fehérvár menő hadütra«). Andraš je dau napisati prvo latinsko kroni-

ko o Madžaraj, v šteroj piše, ka je nej Števan, liki Gizella zapovödala, aj oči Vazula vóvteknejo.

Andraš je s Polskoga domau pauzvo svojoga brata Bélo pa ga imenüvo za kneza (»ducatus« - herceg). Vküper sta

Takzvana »herma« z Ladislava glavauv, štéro držijo v baziliki v Györi

branila rosag pred nemškim cesarom, štiri je do Székesfehérvára prišo. Madžarski sodacke so je tam nazajzbili, vitezi Henrika III. pa so se tak prestrašili, ka so svoje oklepe (vértek) táličili - tak je daubo ime brejg »Vértes«. Kleti so Nemci pá prišli, depa pri Požonji je vogrski sodak Zotmund (Kund) v vodau Donave skaučo ino vnoči prelükno pa vtaupo nemške šifte, pune s stroškom pa sodačkimi škérmi.

Gda so se Nemci pa Madžari zglijali, je Andraš dau krono na glavau svojoma sinej Šalamonu. Tau se je njegovoma brati Béli nej vidlo, zatok je odišo na Polsko. Od tistec se je povrno z veukov sodačijov ino dojzbiu Andraša, štiri je po svojom teštamenti pokopani v tihanskom klauštri. Pogange so se od slejdnjim zdignili leta 1061, v cajti krala Béle I., tistoga reda so zavolo straja svetoga Števana tejlo pod kamenim podom fehérvárske bazilike skrili

ino ma dojvzeli »sveto pravo rokau« tó. Béla je pogane eške od slejdnjim dojoblado, kisnej pa tak mrau, ka se je tronuš nanjega zrüšo. Z nemškov pomočajuv je Šalamon končno krau grato. Pri bojnaj s Pečenegi (besenyók) ma je pomago bratranec Ladislav (László), o šterom je ostala lejpa legenda, kak je od kumanskoga (kun) viteza rejšo edno mlado vogrsko dekle. Kraliski sinauvge so se pá svadili, na tronuš je prišo Géza I. Bojo se je od rimske pápe pa nemškoga cesara, zatok je proso krono z Bizanca - štéro eške gnes poznamo, kak spaudnji tau Svete krone (»corona graeca«).

Leta 1077 je krau grato (kinejši sveti) Ladislav, štiri je nej samo dober sodak, liki veuki patronuš Cerkve tó biu. Njgvi bratranec Šalamon je sto eške itak nazaj priti na tronuš, zatok ga je Ladislav v vauzo lüčo v takzvani »Šalamonov törem« v Visegrádi.

Ladislav je vödau tri zakonske knige. V dvej je naprejpsio sigurne štrafe za tauvane: obešavali so je. Zvün toga so iskali »Božo pravico« tó: tauvange so mogli žerdjavo železo v rokej držati ali nika vó s kropu vzeti ino »Baug« se je odlaučo o krivici tak, če se je rana gnojila. V tretjoj knigi se je Ladislav spravlo s Cerkvov, med drügimi je dopüsto ženitev dühovnikom. Senje so nej po nedelaj, liki po sobotaj držali, pogange so mogli z günci štraf plačati za svojo vöro.

Ladislav je biu prvi, štiri je sto, ka bi Števana za svetoga razglasili. O žitki prvoga krala so napisali tzv. »Vekšo legendo«, štéra je válila bogabogechnost Števana ino pisala o čüdaj, štere so se zgaudile že v njegovom življenji. Stvoritela Vogrskoga kraljestva so leta 1083 - vküper s püšpekem Gellértom pa sinaum

Emerikom - v Székesfehérvári za svetoga vözglasili. En večer prva, 19. augustuša so se godile čüde: takši mlajši so zdravi gratali, štiri so se prva ranč geniti nej mogli. Lüstvo je cejlo nauč v baziliki ostalo ino veselo kričalo.

pa je v rosagi tistoga ipa eške nej bilau.

V Vogrskom kraljestvi je grato znautrašnji mér, zatok se je leko Ladislav obrno na tihinsko, najbolje prauti djugi. V Zagradi je stvauro devéto vogrsko püšpekijo, štéra je

Na miniaturo v »Képes Króniki« se meče s kumanskim vitezom, ka aj bi rejšo lejpo dekle

Gda so drügi den škrinjo krala oprli, je bila puna dobro denečoga, redečoga olina, štiri je nej pa nej sto sfaliti. Zemelske ostanke Števana so vó s toga balžama vzeli, zasükali v blago ino je djali v edno srebreno lado.

Pápa je oprvin nej sto potrdili tau svétost, vej je pa madžarski krau nej mrau mantrniške smrti. Donk je Ladislav 20. augustuš med najvejši 32 vogrski svetkov gorvzeu ino se trüdo gordržati kult svetoga Števana kak sakralni fundament kralov z roda Árpáda.

Ladislav je ranč tak dosta pomago Cerkvi kak njegva kraleska pelda. Eške bole krepko je napravo cerkveno organizacijo, pauleg klauštrov je opro prve šaule. Tam so bodauči dühovniki šteli ino se na pamet včili žoltare, spravljali pa so se s tomačenjom Svetoga pisma tó. Bilau je že več kak deset benediktinski klauštrov, glaven je biu tisti v Pannonhalmi, višiši šaul

mejla prejk cejlo Slavonijo. Žena od rovačkoga krala je bila Ladislava sestra, na njeno pozvanje so madžarski sodacke glatko prišli do Biograda, tedešnjoga centra Rovačke. Vogrski krau je sto dale titi prauti dalmatinskim varašom, depa je mogo naglo nazaj domau zavolo Kumanov.

Gda je Ladislav vse vinešnje protivnike dojoblado, je grato mér na djugi rosaga za skoro stau petdeset lejt. Na Rovačkom je prišo do Jadranskoga maurdja, ka je dosta znamenüvalo za sodačijo pa trgovino. Rimskomi pápi pa Benečanom (velenceiek) se je tau nej vidlo, depa Ladislav je flajsno isko partnere med Nemcami. Vogrsko kraljestvo je gratalo stabilen rosag na dalečnjom konci zahodnoga krščanjstva, zatok smo leko gvüšni, ka je biu Ladislav drügi veuki krau v madžarskoj zgodovini.

-dm-

PETEK, 18.10.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Vem!, kviz, 12.00 Divjina v srcu (III.), britanska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.30 Tarča, Globus, Točka preloma, 15.20 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 15.50 TV-izložba, 16.25 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Zadnja beseda! 18.00 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 18.15 Puša Pepa: Polijne počitnice, risanka, 18.25 Na lepše, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Joker, kviz: 21. oddaja, 20.55 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Voajer, angleški film, 0.55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.20 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.15 Napovedujemo

PETEK, 18.10.2019, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.30 Videotrak, 10.15 Alpe-Donava-Jadran, 11.00 Dobro jutro, 13.30 Dober dan, 14.35 Prislunhimo tišini: Mednarodni dan gluhih 2019, 15.00 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 15.30 Na vrtu: V grajskem parku, 7. del, izobraževalno-svetovalna oddaja, 15.50 Lado Leskovar - 60 let na odru: Nekoga moraš imeti rad, gala koncert, 18.05 Divjina v srcu (III.), britanska nadaljevanka, 19.00 Bankovec, kratki igrani film iz Slovenije, 19.25 Videotrak, 20.00 Iz pozabe (III.), britanska nadaljevanka, 20.55 Prišel bo dan, danski film, 22.55 Televizijski klub, 23.55 Zadnja beseda!, 0.40 Videotrak, 1.10 Info kanal

SOBOTA, 19.10.2019, I. spored TVS

6.05 Kultura, 6.15 Odmevi, 7.00 Otroški program: Op! 10.25 Osvežilna fronta: Grozote samostojnega življenja, oddaja za mladostnike, 11.00 Ugriznimo znanost: Kaj je v našem prahu?, oddaja o znanosti, 11.25 TV-izložba, 11.40 Tednik, 12.40 Kaj govoriš? = So vakeres? 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.50 TV-izložba, 14.05 Zadnja beseda! - izbor, 15.00 Bolnišnica New Amsterdam (I.), ameriška nadaljevanka, 15.55 Nova dvajseta (II.): Solastnica, slovenska nadaljevanka, 16.30 Na vrtu: V grajskem parku, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Duhovni utrip, 17.35 Slovenski magazin, 18.00 Ozare, 18.10 Ambienti, 18.40 Reaktivčki: Ognjenik Etna, Italija, risanka, 19.00 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 Joker, kviz: 22. oddaja, 20.55 Kaj dogaja? Z Jonasom, 21.25 Poročila, Šport, Vreme, 22.05 Dobri časi, ameriški film, 23.55 Kitajski van Goghi, koprodukcijska dokumentarna oddaja, 0.55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.20 Dnevnik, Sobotni dnevnikov izbor, Utrip, Šport, Vreme, 2.15 Napovedujemo

SOBOTA, 19.10.2019, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 6.05 Videotrak, 7.00 Najboljše jutro, 9.00 Spomini: Aleksandra Kornhauser Frazer, 10.55 Skodelica kave, dokumentarni film, 12.00 Na lepše, 12.45 Rast: 67. gala koncert AFS France Marolt, 13.15 Koncert za Milano 2019, 14.45 En, dva, tri - Na lepši modri Donavi, avstrijski dokumentarni film, 15.50 Avtomobilnost, 16.30 Nogomet - državno prvenstvo: Olimpija : Rudar, 19.00 Videotrak, 20.05 Maggie ima načrt, ameriški film, 21.50 Zvezdana: Brez besed, 22.35 Kino Šiška 10, dokumentarni film, 0.00 Koncert: Pankrti - 40 let, 1.25 Videotrak, 2.25 Info kanal

NEDELJA, 20.10.2019, I. spored TVS

7.00 Živ žav, otroški program, 10.00 Govoreči Tom in prijatelji: Režiser Henk, risanka, 10.10 Vojna in jaz: Justus, nemška otroška igrano-dokumentarna serija, 10.35 TV-izložba, 10.50 Med valovi, 11.20 Ozare, 11.25 Obzorja duha, 12.00 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 14.25 TV-izložba, 14.40 Na lepše, 15.15 Čas

sprememb, italijanski film, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Vikend paket, 18.40 Muk: Živela pinjata, risanka, 19.00 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.00 Ku'damm 59, nemška nadaljevanka, 20.55 Intervju, 21.45 Poročila, Šport, Vreme, 22.10 LP film Laibach, dokumentarni film, 23.15 Dptih 1929, avstralski balet, 23.40 30. mednarodni festival Noči v Stari Ljubljani, 0.20 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.45 Dnevnik, Politično s Tanjo Gobec, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 1.35 Napovedujemo

NEDELJA, 20.10.2019, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 6.10 Videotrak, 6.55 Duhovni utrip, 7.10 Koda, 7.45 Glasbena matineja, 9.30 Joker, kviz: 21. oddaja, 10.30 Joker, kviz: 22. oddaja, 11.50 Žogarija, 12.15 Rdeča raketa, mladinski film, 14.05 Mogočne ladje: Egipt - po Nilu, potopis, 15.20 Vojna, fotografija, spomin, dokumentarni feljton, 15.45 Ambienti, 16.20 Nadia Comaneci - telovadka in diktator, francosko-romunska dokumentarna oddaja, 17.30 Tolpa s Sivkinega griča, angleško-ameriški film, 18.55 Videotrak, 19.45 Žrebanje Lota, 20.00 Res čuden kamen: Dihanje, britansko-ameriška dokumentarna serija, 20.50 Janis - otožna deklica, ameriški dokumentarni film, 22.40 Vikend paket, 0.05 Zvezdana: Brez besed, 0.45 Kaj dogaja? Z Jonasom, 1.25 Videotrak, 2.10 Info kanal

PONEDELJEK, 21.10.2019, I. spored TVS

6.10 Utrip, Zrcalo tedna, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Na lepše, 12.00 Divjina v srcu (III.), britanska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Sveto in svet: Dobrote ni nikoli preveč, 14.25 TV-izložba, 14.35 S-prehodi, 15.00 Dober dan, Koroška, 15.35 TV-izložba, 16.05 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Zadnja beseda! 18.10 Malčki: Portret, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Studio City, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Umetnost igre, 23.30 Glasbeni večer, 1.10 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.35 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.30 Napovedujemo

PONEDELJEK, 21.10.2019, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.45 Videotrak, 10.30 Otroški program: Op! 11.00 Obzorja duha: Krščeni in poslani, 11.50 Dobro jutro, 14.25 Dober dan, 15.30 Prava ideja: Alma Kochavy, Odprta kuhna, 16.05 Za Prekmurje gre!, dokumentarna oddaja, 17.15 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja, 18.05 Divjina v srcu (III.), britanska nadaljevanka, 19.00 Nogomet - evropska liga: napoved kola, magazinska oddaja, 20.00 Dobrodelna prireditve Olimpijskega komiteja Slovenije, 21.00 Poti svobode, poljska nadaljevanka, 22.10 Zgodba o Bogu: Apokalipsa, ameriška dokumentarna serija, 23.10 Platonov, priredba gledališke predstave SNG Drama Ljubljana, 0.30 Videotrak, 1.05 Info kanal

TOREK, 22.10.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Vem!, kviz, 12.00 Divjina v srcu (III.), britanska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Studio City, 14.25 TV-izložba, 14.40 Duhovni utrip, 14.55 TV-izložba, 15.30 Potepanja - Barangolások, 16.00 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Koda, 18.0 A veš, koliko te imam rad: Rad bi letel, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Bolnišnica New Amsterdam (I.), ameriška nadaljevanka, 20.50 Pred vrati pekla: Lima - na drugi strani zidu, španska dokumentarna oddaja, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Spomini: Aleksandra Kornhauser Frazer, 0.55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.20 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.15 Napovedujemo

TOREK, 22.10.2019, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 9.00 Videotrak, 9.50 Žogarija, 10.35 Umetnost igre, 11.05 Dobro jutro, 14.00 Dober dan, 14.45 Slovenski magazin, 15.10 Avtomobilnost, 16.00 Joker, kviz, 18.00 Divjina v srcu (III.), britanska nadaljevanka, 18.55 Vojna in jaz: Justus, nemška otroška igrano-dokumentarna serija, 19.20 Videotrak, 20.00 Izumi, ki so spremenili svet: Teleskop, britanska dokumentarna serija, 20.55 Prava ideja, 21.30 Morilec z jezera, francoska nadaljevanka, 22.35 Kaj govoriš? = So vakeres?, 22.55 Zadnja beseda!, 23.45 Videotrak, 0.15 Info kanal

SREDA, 23.10.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Vem!, kviz, 12.00 Divjina v srcu (III.), britanska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Intervju, 14.20 TV-izložba, 14.30 Osmi dan, 15.00 Mostovi - Hidak, magazinska informativna oddaja, 15.30 TV-izložba, 16.00 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Kdo se boji slovenščine, izobraževalno-dokumentarna serija, 17.55 50 knjig, ki so nas napisale: Miki Muster: Zvitorepec, 18.00 Knjiga o džungli: Bivola, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Film tedna: Amanda, francoski film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Profil, 23.40 Kdo se boji slovenščine, izobraževalno-dokumentarna serija, 0.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0.45 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 1.40 Napovedujemo

SREDA, 23.10.2019, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 10.45 Videotrak, 11.15 Koda, 12.05 Dobro jutro, 14.55 Dober dan, Ambienti, 16.30 Vikend paket, 17.55 Divjina v srcu (III.), britanska nadaljevanka, 18.50 Ribič Pepe: Jaka in hitrost, mozaična oddaja za otroke, 19.15 Videotrak, 19.50 Žrebanje Lota, 20.05 Mstislav Rostropovič - neupogljivi lok, francoski glasbeni dokumentarni film, 21.30 Moje mnenje, 22.25 Wisting, koprodukcijska nadaljevanka, 23.25 Čudež pri Kobaridu, dokumentarni film, 0.25 Videotrak, 1.00 Info kanal

ČETRTEK, 24.10.2019, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 6.40 TV-izložba, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan, 11.00 TV-izložba, 11.15 Vem!, kviz, 12.00 Divjina v srcu (III.), britanska nadaljevanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Moje mnenje, 14.25 TV-izložba, 14.40 Slovenski utrinki, oddaja madžarske TV, 15.05 Težišče - Súlypont, pogovorna oddaja, 15.35 TV-izložba, 16.05 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Ugriznimo znanost: Omrežje 5G, oddaja o znanosti, 17.55 Na kratko: Inovativnost, 18.00 Žanov svet: Raziskovalca, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Ekstravisor: Telekom - predmet poželjenja, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.25 Poti svobode, poljska nadaljevanka, 0.35 Ugriznimo znanost: Omrežje 5G, oddaja o znanosti, 1.00 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.25 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.20 Napovedujemo

ČETRTEK, 24.10.2019, II. spored TVS

4.00 Info kanal, 6.00 Napovedujemo, 10.00 Videotrak, 10.45 Kdo se boji slovenščine, izobraževalno-dokumentarna serija, 11.10 Dobro jutro, 14.00 Dober dan, 15.00 City folk - Obrazi mest: Najboljše zgodbe, dokumentarna oddaja, 15.30 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 16.40 Divjina v srcu (III.), britanska nadaljevanka, 17.40 Judo: svetovni pokal, 18.50 Nogomet - evropska liga: Partizan : Manchester United, 3. kolo, 20.50 Avtomobilnost, 21.20 Ambienti, 21.50 Pokrajina pesmi, mezzosopraništka Bernarda Fink in kitarist Janez Gregorič, 22.10 Slovenska jazz scena, 23.30 Nogomet - evropska liga: vrhunci 3. kola, 0.10 Videotrak, 0.40 Info kanal

VRAŽJA POT

ARHITEKTURNI BIENALE

Pred kratkim so v monoštrski gledališki dvorani odprli Železnožupanijski arhitekturni bienale, na katerem so predstavili dela županijskih arhitektov, notranjih in krajinskih arhitektov v letu 2018. Gábor Kiss, glavni urbanist občine Monošter, je v svojem pozdravnem govoru izpostavil, da je Svetovna zveza arhitektov (UIA) leta 1998 razglasila za svetovni dan arhitekture 6. oktober in s tem opozorila na njihovo pomembno delo, s katerim dajo pečat okolju, v katerem ljudje živimo.

L.R.H.

19. oktober 2019

**SE DOBIMO PRI PORABSKI
DOMAČIJI V ANDOVCI**

18.00

**NAPAUTIMO SE NA
VRAJŽO POT**

PO KMIČNI ANDOVSKI GOŠČAJ

*Pridite vsi, šteri se ne bojite od čaralic,
vragauv, smrti pa od sküšnjava.*

18.30

VRAJŽI KONCERT s skupino D-DUR

LASERSKI SHOW NA PROSTEM

Vsakšoga čakata organizatorja!

**PROGRAM JE
BREZPLAČEN!**

Sponzorji:

SZELLEMEK ÚTJA

2019. október 19.

**GYÜLEKEZŐ AZ
ORFALUI TÁJHÁZNÁL**

**GYALOGTÚRA A „SZELLEMEK ÚTJÁN”
AZ ORFALUI SÖTÉT ERDŐN
KERESZTÜL**

*Mindenkit szeretettel várunk,
aki nem fél a boszorkányoktól, ördögöktől és lidércektől.*

D-DUR ZENEKAR KONCERTJE

SZABADTÉRI LÉZERSHOW

Sok szeretettel várunk minden érdeklődőt!

18.00

18.30

**RÉSZVÉTEL
DÍJTALAN!**

Támogatók:

RADIO MONOŠTER

9970 Szentgotthárd, Gárdonyi u.1.
info@radiomonoster.hu
Tel/Fax: +36-94-554-126

Szentgotthárd / MONOŠTER 106.6 MHz
Felsőszölnök / Gornji Senik 97.7 MHz

Vsak dan / Naponta : 12.00-16.00

**ZVEZA SLOVENCEV NA MADŽARSKEM
MAGYARORSZÁGI SZLOVÉNEK SZÖVETSÉGE**

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Jože Hirnök

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukić
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska
Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna
slovenska samouprava, Urad
predsednika vlade, oddelek za
narodnosti, Zveza Slovencev na
Madžarskem in Urad vlade RS za
Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno
2.600 HUF, za Slovenijo 22 EUR.
Za ostale države 52 EUR ali
52 USD.
Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000.
SWIFT koda: OTPVHUHB